

Mig a vonat Szegedtől a harctérig ér.

— Egy szegedi önkéntes naplójából. —

(Saját tudósítónktól.) A háboru ideje alatt igen gyakran olvashattunk a lapokban érdekes, izgalmas eseményekkel telt harctéri naplókat. Jórészt ezekből a naplókból ismerhetjük meg a maga meztelen valóságában a harctéri életet és nem egy ilyen napló lesz kiegészítője majdan a nagy háboru történelmének. Nem kevésbé érdekes azonban az a napló sem, amely egy élesen látó ember megfigyelő szemével azokat a színeket, érzéseket és hangulatot írja le, amelyek az első ágyudörgésig kísérik el katonáinkat, végig az ismeretlen tartományba vezető uton, az elindulástól. A *Délmagyarország* munkatársának a Nővédő-Egyesület tiszti kórházában tett látogatása alkalmával sikerült *Schüssler K.* szegedi 46-ik gyalogezredbeli önkéntes harctéri naplójának egy részét megszerezni, amely élénk színekkel festi a harctérre induló katonák érzéseit, hangulatát. *Schüssler* május 3-án indult el egy menet századdal Zomborba s onnan fel az északi harctérre. Az érdekes, megkapó színekben bővelkedő napló-részletet a következőkben adjuk:

Május 3. Délelőtt fél 11 órakor érkezünk Szabadkára. Ebéd. Utána folytatjuk az utazást. Horgoson másfél óráig állunk. Rossz, hogy az indulás idejét nem tudjuk; senki sem mer a vonathoz eltávozni. Az állomáson egy 10—12 éves kisleányka szolgálja ki a legényeket feltűnő szorgalommal, igyekezettel, szeretettel. Megszólítom a buzgólkodó gyereket és megkérdezem tőle, az ő apja nem katona-e? Könnyelábadó szemekkel felel a gyerek:

— Katona volt, de már meghalt. Pápán temették el.

Most, hogy meghallottam azt a siró választ, emlékezem rá, szép fekete szemei mindig könnyesen ragyogtak. Ezért szeret hát ez a gyermeklányka is ugy bennünket...

Fél négy. Szeged-Rókuson vagyunk. A legénység kitűnő rumos teát kap. A hangulat kitűnő, mindenki vidám, jókedvű. Vissza Szeged-rendezőre. 6 óra. Megyünk tovább, Cegléd felé. Szatymaz. Szembejön egy vonat. 20 perc raszt. A legények kifekszenek a sínek melletti gyepre. A rét közelében öreg magyar paraszt szánt. Egy öreg anyóka kíséri, bizonyosan a felesége. Most odaszalad néhány baka a szántó paraszthoz és nagy buzgalommal kezdenek munkához. Nagyon szép, megható látvány. A vonat megindul. A bakák kezét szorítanak az öreg magyarral. Mintha könnyes lenne a szemek egyiknek-másiknak, amikor felkapaszkodnak a vagonokba. Az alkony nagyon szép. Soha nem láttam még ilyenek. A bakák mind különös, furesza fájdalmat, örömet éreznek. Egyik nótára gyűjt bánatában. Fokozatosan harapózik el a nóta a vonaton. Szomorú és vig. A levegő csak úgy harsog a sok bakadaltól. Mulik a szép-szép alkony és a bakák felderülnek mind. Bizakodók; humorizálnak és egyik sem fél a közel jövőtől. Nem is gondolnak rá. Inkább a babájukra — — — — — Alváshoz készülődünk. 18-an vagyunk önkéntesek egy kocsiban. Kényelmesen elférünk mindnyájan. Leterítjük a celteket, rá a takarót. A borjút a fejünk alá, erre a köpönyeget. Egészen kényelmes ágy. Cegléd. Teázunk. Aztán lefekszünk és alszunk. Reggel 5 óra. Felébredünk. Én álmodtam is. Nagyon szép álmom volt. A kedves G... család körében voltam. Fáj, hogy vége is csak álom volt. A reggel hűvös. Mindenki vacog. Kellemetlen, hogy mosdani nem lehet.

8 óra. Hatvanban vagyunk. Reggeli. Sajt és tea. Kár, hogy rövid az idő s nem lehet írni. Pedig ez után az álom után, mintha kellene... A fiuk kártyáznak; én nem szeretem. Nézem a vidéket. Szép. Már lankásodik a táj.

Miskolc. Délután 5 óra. A legénység most kapja vacsoráját. Nagyon jóízűen és jókedvűen

eszik a szalonnát, sonkát és füstölt húst. Dohányt is kapnak. Alkonyodik újra, hát készülődünk az alváshoz, mint tegnap. Ujra nóta. Aztán elálmosodunk, lefekszünk.

Május 5. Hajnalodik. Hegyek közt járunk. Az ébredők hirtelen nagyon izgatottakká válnak. Mindjárt megérkezünk. Fülelnek, nem hallanak-e valami dörgést. Különös érzésünk van. Homonna. Itt az oroszok jártak az ősszel. Izgalomunk tetőpontra hág. Szeretnénk tovább menni, hamar. Jön a parancs a készülődésre. Végre! A következő állomáson már kiszállunk. Nagy sürgés-forgás; némelyek civódnak izgalomukban. Mindenki cókmojkját keresi a pokoli rendtelenségben. Mindenki más, mint lenni szokott. Mintha kieserélték volna az embereket. Izgatott, felvillanyozott, boldog. Kíváncsiak vagyunk és türelmetlenek. Alig-alig várjuk a jövő eseményeit. Hamarosan felkészülünk a rendtelenség dacára is. Izgalomunkban énekelni kezdünk. Baka nótákat, aztán egyszerre a szózatot és a himnuszt. Most érezzük mindnyájan, hogy egyek vagyunk, ettől a pillanattól kezdve egyet értünk, kérünk és hiszünk. Nagyon szép és nagyon izgalmas, ismeretlen, felemelő.

Cirókahosszuzmező. Itt kiszállunk. Most érezzük először a jövő komorságát, de a következő pillanatban már eltűnik ez is. Büszkén állunk és szeretnénk már menni, menni. Most hirtelen tompa, erős dörrenés. Nagyon szokatlan. Összerezenünk s a következő pillanatban harsogó éljennel üdvözöljük az első ágyulövést!

A jelenlegi helyzetben a németek diktálnák a békét.

Kopenhága, augusztus 11. A *Politiken* a *Morning Post* egyik legutóbbi cikkét idézi, mely a béke kérdésével foglalkozik. A tekintélyes angol ujság természetesnek tartaná, ha Németország most hajlandóságot mutatna a békére, mert hiszen a mai helyzetben ő diktálná a békét. Ha ez neki most sikerülne, akkor a német diplomáciának nem volna nehéz keresztül vinnie azt, hogy annak a területnek egy részét, amit Oroszországtól, Franciaországtól és Belgiumtól elvett, megtarthassa. A szövetségesek azonban másképp gondolkoznak. Ők azt remélik, hogy a jövő meg fogja hozni a német kívánságokkal szemben az ellensúlyt és nagyon naívnak mondják a feltevést, hogy az entente diplomáciája a jelen körülmények között Németországgal békétárgyalásokba bocsátkozik. Békéről az entente részéről, de különösen az angolok részéről beszélnie senkinek sem szabad s ha ezt mégis megteszik az angolok, csak azt bizonyítják be, hogy rossz hazafiak.

Amerika fegyverkezése.

Kopenhága, augusztus 11. A „Central News” jelenti Washingtonból: Az amerikai kormány nemcsak a flottaszaporítást vette programjába, hanem elhatározta, hogy a rendes csapatok létszámát 410.000 főre emeli, a melyhez hozzájárulnak még a nagy Milic-tartalékok. Elhatározta továbbá a kormány, hogy egy milliós hadsereg számára való fegyvert állítat elő, azonkívül nagyszámu nehéz ágyut.

Nagy municiószállítás Angliába.

Kopenhága, augusztus 11. Filadelfia és Észak-Európa között a személyszállítást megszüntették, mert minden gőzhajót lefoglaltak az Angliába való municiószállítás céljára.

A lengyel kérdés még a háborus célok keretébe tartozik

Varsó elestével ma-holnap a lengyel kérdés is a politikai aktuálítások körébe lép és így nem csoda, ha a sajtóban máris megkezdődnek az erre vonatkozó eszmecserek. A *Berliner Tageblatt* politikai rovatvezetője erről a kérdéstről ezeket írja:

A francia szociálistáknak és radikálisoknak, ugyszintén az angol liberálisoknak, nehéz kő esett le a szívükről, amikor *Nikolájevics* Nikoláj nagyherceg 1914. augusztus 14. proklamációjában azt ígerte, hogy a cár Lengyelországnak autonómiát ad. Ezek a politikai körök ugyanis, bármennyire is vártottatták az események eredetileg békés készségeiket harci szenvedéllyé, alapjában véve mégis röstelték, hogy ők a cári hatalom támogatói. Titkos lelkiismeretfurdalásuktól való megváltás volt ez a szabadelvű manifesztum. A francia és angol konzervatív sajtó is ünnepelte a felszabadító cárt, akit eddig átlítólag csak a rossz emberek tartottak zsarnoknak. Teljes komolysággal állították fel azt a tételt, hogy a telivér oroszok sohasem is voltak a szabadság elnyomói, hanem csak a szentpétervári kormányzati körökben befolyásos német-oroszok csatlósai a reakciónak. Mikor aztán az orosz visszavonulás kezdetén felmerült annak a lehetősége, hogy Németországnak és Ausztria-Magyarországnak módjában lesz a lengyelek nem egy kívánságát teljesíteni, azt már eleve is mint népbolondító komédiát állították oda. Ezeknek az antantós lengyelbarátoknak nagy kedvük volna megtiltani a lengyeleknek, hogy elfogadjanak olyan politikai jogokat, amelyekben nincsen rajta a cári kormány pecsétje. Senkisé foghatja reánk, hogy mi eddig sokszor játszottuk volna az idegen nemzetek szabadságáért való apostolkodás szerepét. Eddig elég gondunk volt a magunk bajával, azután nincs is elég előgyakorlatunk az ilyen feladatok megoldásában. De amire a cár, *Nikolájevics* Nikoláj nagyherceg és az orosz bürokracia képesek, arra bizonyára mi is képesek vagyunk.

Dr. *Straszevszky* Mórincz lovag, a krakói Jagello-egyetem tanára „A lengyel kérdés” című kis művében azt állítja, hogy beavatott körök megerősítése szerint a lengyelekhez szóló orosz manifesztum „a francia köztársaság elnökének, *Poincaré*nek a kívánságára készült.” *Poincaré* legutolsó, közvetlenül a háboru kitörése előtt tett pétérvári látogatásakor vitta ki a franciák és Anglia nevében Lengyelország autonómiáját. Tényeken alapszik-e ez az állítás, ma nem bizonyítható. Ha *Poincaré* tett is lépést a lengyelek ügyében, bizonyára nem romantikus hajlamból, hanem realiztikus számítás alapján tette. A lengyelekért való fájdalmas rajongás, amely valamikor divat volt Párisban, feledésbe merült és a francia lapok nagy többsége Oroszországra való tekintettel a lengyel-kérdést ép oly kevésbé feszegette, mint a zsidó-pogromokat. Azt azonban tudják Párisban ép úgy, mint Londonban, hogy az orosz fenhatóság alatt álló autonóm Lengyelország nagyon kényelmetlen valami lenne Németországnak és talán ezért vállalkozott *Poincaré* a lengyel-ügy szószólására. Ha tehát Németország és Ausztria-Magyarország a lengyel-kérdés rendezéséhez akar fogni, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a cár a fenti okokból ez egyszer kész lett volna — és kész lenne — az autonómiára való ígérteit teljesíteni. Bizonyára nem választaná ép e lengyeleknek tetszetős formát, de arra mindenesetre különös sulyt helyezne, hogy Németországnak minél többet ártson. Ez a gondolat, valamint az, hogy Lengyelország negyedik felosztása szerencsétlenség volna, az egyedüli vezérgondolatok, melyekről ma már beszélhetünk. Minden egyéb, ami a lengyel-kérdésre vonatkozik, még háborus célok keretébe tartozik és így még nem érkezett el